

גליון באר הכרשה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

חיי שרה

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת חיי שרה

א	ויהיו חיי - באמונתו יחיה.....
ו	מה' יצא הדבר - השגחה פרטית ביותר בענייני שידוכים.....
י	וירץ, ותמהר, ותרץ - לא יאחר הזיווג ולא יוקדם אפילו ברגע אחד.....
יד	למבעי רחמי - קירוב הזיווג ע"י התפילה.....

פרשת חיי שרה

מקום ובכל אתר, והוא 'הגומל' חסדים טובים לעמו ישראל', וכולן שווין לטובה בידעיתה שכל מאי דעביד רחמנא לטב עביד, ואף אם בשעת מעשה נראה הדבר כצרה ח"ו הרי לבסוף יתגלה שכולו לטובה ולברכה.¹ וללמד בא, כי אי אפשר 'לחיות' ולעבור את העולם הזה בלא שיחזיק בעמוד האמונה, וכלשון הכתוב (חבקוק ב ד) 'וצדיק באמונתו יחיה', כי האיש אשר לא

ויהיו חיי – באמונתו יחיה
בפרשתן (כג א), 'ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה', וברש"י 'כולן שווין לטובה'. כתב החיד"א זי"ע (פני דוד, ריש פרשתן) שתיבת 'ויהיו' נקראת הן במישר הן למפרע. ולרמז, שקיבלה את כל מאורעות חייה באהבה ובשמחה² אף בשחייה התנהלו למפרע - להיפך מרצונה³, ותמיד האמינה בה' שהוא נמצא עמה בכל עת וזמן בכל

א. הגה"ח רבי אהרן יוסף לוריא זצוק"ל כותב ב'מכתב' (עבודת פנים, מכתבים מ"ג), שבשבת פרשת חיי שרה היה הרה"ק ה'יסוד העבודה' זי"ע חוזר על דברי רש"י אלו 'כולן שווין לטובה', והרעיש את העולם במאמר זה - 'ס'איז איר שטענדיג גוט געווען' (תמיד היה לה טוב על לבה).

איתא ממרן הבעש"ט זי"ע (כתר שם טוב רכ), וז"ל. 'שויתי ה' לנגדי תמיד, שויתי לשון השתוות בכל דבר שיארע לו יהיה הכל שווה אצלו, בין בענין שמשבחים אותו בני אדם או מבזים אותו, וכן בכל שאר דברים וכן בכל האכילות - בין שאוכל מעדנים בין שאוכל שאר דברים, הכל שווה בעיניו... וכן בכל אשר יארע עמו יאמר הלא זה נשלח מאתו יתב"ש ואם בעיני הגון... אבל מצד עצמו אין חלוק, וזה מדריגה גדולה מאד (עיי' 'שפת אמת' זי"ע חיי שרה תרס"א-ב, ועו"ע ויחי תרנ"א).
ב. ודע כי העמידה בנסיון בשעת הסתר וקושי מרוממת את האדם ומגדלתו ביותר, וכך ביאר אחד מצדיקי דורנו שליט"א בלשון הכתוב (כג ג) 'ויקם אברהם מעל פני מתו', שהוא על דרך שהביא רש"י מה שפירשו חז"ל (בר"ר נח ח) את האמור להלן (פסוק יז) 'ויקם שדה עפרון - תקומה היתה לו שיצא מיד הדיוט ליד מלך', וכך גם כן ייאמר לגבי ויקם אברהם - תקומה היתה לו, שמיתת שרה הביאה אותו לידי תקומה והתרוממות, על ידי שידע שאין זה אלא לנסותו ולגדלו, ואף אם נראה כרעה אך אין זה אלא לטובה.

הנה מצינו בקרבנות הנשיאים שהתורה מזכירה בפרוטרוט משקל הקערה והמזרק, וכדכתיב (במדבר ז יג) 'קערת כסף אחת שלשים ומאה משקלה מזרק אחד כסף שבעים שקל' וגו', והביא רש"י מה שדרש רבי משה הדרשן, וז"ל, קערת כסף, מניין אותיותיו בגימטריא תתק"ל (930) כנגד שנותיו של אדם הראשון. שלשים ומאה משקלה, על שם שכשהעמיד תולדות לקיום העולם בן מאה ושלשים שנה היה וכו'. מזרק אחד כסף, בגימטריא תתק"כ, על שם נח שהעמיד תולדות בן ת"ק שנה, ועל שם עשרים שנה שנגזרה גזרת המבול קודם תולדותיו, עכ"ל, ולכאורה מה עניין עשרים שנה אלו שנגזר המבול קודם שנולדו בנים לנח שצריך להנציחם לדורות ולהביא 'קרבן' כנגדם. ושמעתי לבאר באופן נורא, כי הנה הקב"ה אמר לו לנח להתחיל לעסוק בבניין התיבה מאה ועשרים שנה קודם המבול, והיה זה עשרים שנה קודם שהתחיל להעמיד תולדותיו, נמצא שעשרים שנה הראשונות בנה נח את התיבה מתוך ידיעה ברורה כי אינו עושה זאת בעבור עצמו... שהרי הקב"ה חפץ להשאיר זכר לעולם שממנו יהא בניינו מחדש, ובוודאי לא יהא זה ממני שהרי הנני הולך עירי... והגם שאמר לו הקב"ה 'כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה', מכל מקום כך נגזר מכבשי דרחמנא שעלי לבנות תיבה עבור איש אחר... ובכל זאת התהלך נח בתמימות מבלי להרהר אחר מידותיו של הקב"ה, ועשרים שנה עמד בגבורה בנסיון המר הלזה, ואם כן 'בדין' הוא שזכרון עשרים שנה אלו יעמוד לדורות למען נתבונן בדרכי אבות...

ג. הנה דרשו חז"ל (ב"ב טז): 'רשב"י אומר, אבן טובה הייתה תלויה בצווארו של אברהם אבינו, שכל חולה הרואה אותו מיד מתרפא. ובשעה שנפטר אברהם אבינו מן העולם תלאה הקב"ה בגלגל חמה'. ומבאר הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (תורת משה ד"ה ויגוע) שהנה ידוע (זוה"ק תזריע מז): שאי אפשר להכיר במעלת ה'אורה' רק ע"י החושך שקדם לו. ובזה מבאר את דברי איוב (איוב ב י) 'גם את הטוב נקבל מאת האלוקים ואת הרע לא נקבל', ולכאורה תיבת 'גם' מיותרת, שלא היה לו לשאול האם את הטוב נקבל ולא את הרע, ותו לא. אלא, כי איוב טען איך נקבל את הטובה בשלימות אם את הרע לא נקבל, כי רק אם נקבל מתחילה את הרע או אז גם את הטוב נקבל בשלימות.

זכה ח"ו לאור האמונה הרי כל ימיו ושנות חייו מלאים צער ומכאובים, ותמיד יזעף לבו על כל הקורות עמו, הן הבאים עליו מן שמיא והן הנעשים לו על ידי בני אדם, ובכל עת 'יאכל' את ליבו כי נדמה לו ש'חבל' שעשה כן או כך^י, והוא גרם לעצמו הפסד בגוף ממון ובנפש על ידי ש'שעה', ואילו היה נוהג אחרת אזי לא היה בא כל אותו מאורע על ידו (ובוודאי שכל זה הוא רק בדמיונו ואינו כפי האמת)^י. גם כל ימיו מלאים בדאגה 'מה נאכל', והוא

והנה אברהם אבינו היה מתחילה עני וגם חולה ונתנסה בעשרה נסיונות קשים ומרים, ואח"כ בירכו ה' בכל, בעושר וכל טוב. וכשה'חולה' או ה'עני' ראה אותו היה מתמלא לבו תקוות טוב באמונה בה' שאם גם הוא ילך בדרך טובים כאברהם ירפאהו ה' ויעשרהו, וזהו 'אבן טובה' שהייתה תלויה בצווארו, שעל ידי אמונתם ותקוותם בה' היו נושעים, ודבר זה גורם להן לשמוח כבר בעת החושך. ומשמת אברהם אבינו לא היה אדם כמוהו בעולם שבני אדם יתנחמו על ידו, לכן תלה הקב"ה ענין זה בגלגל חמה, היינו שיתבוננו באי עולם בגלגל חמה ובהילוכה שרק מתוך חשכת לילה ניכר טובתה של אור החמה, וממנה ילמד העני והחולה, ויתנחם בעת הרעה כי גלגל החומר בעולם, ועוד יבוא העת ויגיעו ימי האור ויוכפל טובתם עליו ע"י ימי החושך שעברו עליו.

ד. הרה"ק רבי פנחס מקאריין זי"ע (הובא באמרי פנחס ח"א שער אמת ואמונה אות מב) היה אומר על מאמרם ז"ל (עני נדרים ט): 'רשעים מלאים חרטות', ולכאורה צריך ביאור דאם הם מלאים בחרטה על מעשיהם הרעים הרי כבר אינם 'רשעים', אלא בעלי תשובה. וביאר שהכוונה היא שכשיארע לאיש איזה הפסד – הצדיק מאמין כי מה שעלה בידו אינו אלא מן השמים... אבל ה'רשעים' מלאים חרטות, ותמיד יאמר או לי שעשיתי כך וכך שמזה נסתבב לי ההפסד...

וכמו שפירשו בדרך צחות בלשון שאנו אומרים בזמירות לליל שב"ק (מה ידידות) 'מחבלי משיח יוצלו לרווחה, פדותנו תצמיח ונס יגון אנחה', כי 'חבלי משיח' רומז לכל אותם 'חבלים' שרגילים הבריות לאומרם, 'חבל' שעשיתי כך וכך, 'חבל' שלא עשיתי, 'חבל' שאמרתי ו'חבל' שהלכתי וכהנה וכהנה כיו"ב, שכל אותם 'חבלים' הם מחבלי משיח ומטשטוש האמונה, אך אם יזריח בקרבו אור האמונה יינצל מהם לרווחה, ונס יגון ואנחה, כי תמיד יהא שרוי בשמחה.

ה. בפרשתן (כג א), 'ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה', ובמדרש (בר"ר נח א) הדא הוא דכתיב (תהילים לו יח) 'יודע ה' ימי תמימים', כשם שהן תמימים כך שנותם תמימים. וביארו בדבריהם, כי אמרו חז"ל (תנחומא וירא כג) על ידי שבא השטן והודיע לה על יצחק בנה יחידה שהלך עם אביו להר המוריה ונזדמן לשחיטה ו'כמעט ולא נשחט' – פרוחה נשמתה, ויש מקום לטעות ולחשוב שעל ידי העקידה נגרם האסון ונפטר שרה, לזה בא ה'מדרש' להורות שחס לן מלומר כן, אלא אדרבה יודע ה' ימי תמימים – מתחילה לא נקצבו לה יותר מ'קכ"ז' שנות חיים. אלא שבהגיע זמנה להשיב נשמתה ליוצרה סיבב היוצר שיארע הדבר על ידי שיוודע לה על עקידת בנה. ובזה ביארו את הפסוק 'ויהיו חיי שרה', כלומר אלו היו שנות חייה שנקצבו לה, ולא נתקצרו ימיה מחמת איזה 'מקרה', ואדרבה בבוא עתה זימן לה הבורא מעשה דעקידה כדי שתמות.

הוסיף הגה"ק המהר"י אסאד זי"ע (דברי מהרי"א בפרשתן), שהנה נאמר ב'עקידה' (כב א) 'ויהי אחר הדברים האלה והאלוקים ניסה את אברהם', ופירש רש"י, 'יש מרבתינו אומרים (סנהדרין פט): אחר דבריו של שטן, שהיה מקטרג ואומר, מכל סעודה שעשה אברהם לא הקריב לפניך פר אחד או איל אחד, אמר לו, כלום עשה אלא בשביל בנו, אילו הייתי אומר לו זבח אותו לפני, לא היה מעכב'. ולכאורה קשה, כיון דמסתמא השטן קיטרג מיד בשעת הסעודה למה המתין הקב"ה עד שנעשה יצחק בן ל"ז שנים ורק אז 'ניסה את אברהם... קח נא בנך והעלהו שם לעולה'... אלא מבאר המהרי"א, לפי שידע הקב"ה שמכח העקידה תמות שרה, ועדיין לא הגיע זמן מיתתה, וכדי שלא תמות בטרם עת האריך והמתין עם נסיון העקידה שלושים וחמש שנה מאותו משתה ביום הגמל את יצחק. וכלומר, שלא זו בלבד שלא בשורת העקידה גרמה לה שתצא נפשה, אלא אדרבה מאחר שנגזר על מיתתה בהיותה בת קכ"ז שנים על כן נתעכב ה'נסיון' כ"כ שנים...

עפ"י פירש בלשון רש"י בריש פרשתן 'נסמכה מיתת שרה לעקידת יצחק, לפי שעל ידי בשורת העקידה, שנזדמן בנה לשחיטה וכמעט שלא נשחט, פרוחה נשמתה ממנה ומתה', שבא רש"י לבאר למה נסמכה מיתת שרה לעקדת יצחק, ונתאחר כל כך נסיון העקידה, והטעם הוא, כי מן השמים נגזר שתמות על ידי בשורת העקידה, ומאחר שעדיין לא מלאו ימיה ושנותיה, על כן הוצרכו לאחר את פרשת העקידה.

משוקע ראשו ורובו ברדיפה יתירה אחר הממוני והשתדלות מבוהלת בשאר ענייני העולם וצרכי הגוף. **אכן אשרי אדם עוז לו בך, המכיר ויודע כי אבינו שבשמים הוא עשה ועושה ויעשה לכל המעשים,** הוא הזן ומפרנס לכל, ואין כח לשום נברא ונוצר בעולם להזיק ולחפסידו אם לא נגזר בן מלעילא, ואף הוא עצמו אינו יכול להזיק לעצמו או להרוויח אפילו יתירה יתר ממה שנקצב עליו, וממילא, כל ימיו מלאים חיות ושמחה, מרגוע ושלווה, לבו טוב עליו, ואינו בחול וטרוד

ומכאן נלמד, לזכור בכל עת ובכל 'מקרה' כי הכל נעשה בדבר ה'. ונרחיק מאתנו המחשבה 'אם לא הייתי עושה כך וכך'... 'אם לא הייתי מהלך למקום פלוני' הייתי מונע מעצמי כל הצרה הזאת, אלא ידע שאדרבה מחמת שגזר הבורא שצרה פלונית תבוא עליו (לטובתו הגמורה) לכן עשה את מה שעשה והלך להיכן שהלך ונגרם מה שנגרם כרצון הבורא. סיפר הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע, בעיר בריסק היה אברך שקנה הרבה יערות הסמוכות לעיר, הלה הצליח מאד בכריתת העצים ומכירתם ונתעשר מזה בעשירות גדולה, ויהי האיש הולך וגדל עד שכל היערות המקיפות את העיר בריסק היו בבעלותו. פעם אחת פרצה שריפה ביערות ותוך שעות ספורות נהפכו כל יערותיו למאכולת אש, האברך נשאר 'נקי מנכסיו' בעירום ובחוסר כל. בכל עת שעבר ליד היערות היה נאנח באמרו, אוי, יערות יערות, כמה ממון ודמים השקעתי בכם, וכל יגיעתי אך לריק הייתה. פעם אחת שמע הגה"ק ה'בית הלוי' זי"ע את דבריו, אמר לו הרב, דע כי טעות בידך, לא מחמת שהשקעת כ"כ הרבה ממון ביערות נעשית יורד, אלא מאחר ונגזר עליך להתהפך ליורד על כן השקעת את ממוןך ביערות.

ו. הרה"ק ה'מאור עיניים' זי"ע התייחס בילדותו, והתגדל אצל דודו, והיה הדוד מפלהו לרעה מבין בניו, אף בעת האכילה - היה נותן לבניו 'חמאה' עם הלחם, ואילו הוא קיבל רק לחם יבש, פשוט שהדבר פגע בו מאד, בפרט בהיותו יתום צעיר לימים, פעם אחת בעת ש'דודי הלך לגנו' והיה הבית ריקם מאנשיו, מצא ה'מאור עיניים' את חבית ה'חמאה' וטבל לחמו בו... בהכניסו את הלחם לפיו ראה שאין זו 'חבית חמאה' כי אם 'טיט', ומחמת זה הפסיד גם את הפת היבשה, שנפסלה מאכילת אדם. לימים סיפר זאת ה'מאור עיניים' והוסיף שמזה למד שהממהר לחטוף את שאינו שלו מפסיד גם את אשר יש לו מכבר.

כיו"ב מצינו בפרשתו, דכתיב (כג טז) 'וישקול אברהם לעפרן את הכסף אשר דבר באזני בני חת ארבע מאות שקל כסף', ונכתב 'עפרן' חסר וא"ו הגם שבכל הפרשה כתיב 'עפרון' מלא, ובמדרש (בר"ר נח ז) הדא דכתיב (משלי כח כב) 'נבהל להון איש רע עין ולא ידע כי חָסֵר יבואנו', ובביאור הענין מתאמרא בשם הגר"א כי במעשה דאבימלך כתיב (כ טז), 'הנה נתתי לאחיק אלף כסף', ואברהם אבינו בקדושתו לא רצה ליהנות מכספו וזהבו של אותו רשע, והניח את המעות לעת מצא לכשיצטרך לקנות חלקת קבר בארץ ישראל, ואם היה עפרון בולם פיו מלנקוב בסכום של 'ארבע מאות שקל כסף', היה מקבל לידו 'אלף' שקל עובר לסוחר, וזה רמזו באומרם 'עפרון חסר וא"ו', כי על ידי שדחק את השעה הפסיד וחסרו מאתו וא"ו מאות שקל כסף.

ז. וכמו שכתב הרה"ק רבי הענין מאלכסנדר זי"ע (חשבה לטובה) על האמור בפרשתו (כד סב) 'ויצחק בא מבוא באר לחי רואי', וז"ל, מהיכן בא שמחה לאדם, 'מבוא באר לחי' שכאשר מיושב בדעתו, שהקב"ה משגיח עליו בכל רגע הגם שיושב בארץ הנגב ואין לו כלום, עם כל זה הקב"ה משגיח עליו תמיד לטובה, מזה בא שמחה. עכ"ל. ואילו ב'דגל מחנה אפרים' ביאר כי 'יצחק' רמזו ל'יראת שמים', שהרי יצחק הוא מידת היראה והגבורה, ובא הכתוב לומר כיצד זוכים ל'יראת שמים' בחי' יצחק - על ידי שמשריש בדעתו כי מלך חי וקיים עומד עליו ורואה במעשיו. כה היה מעשה אשר תוצאותיו היו 'נס' שאירע בשבוע שעבר ביום שני פר' וירא, נערה אחת שהיתה זקוקה למעות החלה לעבוד בחנות פלונית בשעות אחרי הצהריים והערב, וסדר העבודה היה שעליה להישאר שם אחר סגירת שערי החנות בשביל לסדר את הסחורה (חפצים שנטלו הקונים ממקומם ולבסוף חזרו בהם והשאירו ברחבי החנות וכיו"ב), והנה ביום הראשון לעבודתה שם בעת שנשארה לבדה נכנס ה'בוס', והגם שהיה איזה שהוא 'היתר' בדיני יחוד, אך בטהרת ליבה לא רצתה להסתמך עליו, אבל חשבה שמא מקרה הוא, אך כשנשנה הדבר גם למחרת הודיעה הנערה לאביה, שמעתה לא תדרוך כף רגלה באותו מקום, היא מוותרת על העבודה ועל ה'שכר', והעיקר, שלא לפרוץ גדר שגדרו ראשונים להרחיק את האדם מן העבירה.

כעבור כמה ימים פגשה אותה עובדת אחרת באותה החנות ושאלה לפשר עזיבתה, וספרה לה דברים כהווייתן. התרגשה ההיא והתפעלה מ'יראת שמים' שבה, והלכה לבית הוריה ואמרה להם, הנה לפני כמחצית השנה דברו

בכל עסקי ה'השתדלות'. ואף בעת ה'צרה' לא יפול רוחו בתכליתה^ט אלא שהיא מוסתרת עתה^ז, ועוד יבוא העת בקרבנו כי יודע הוא שאין כאן 'רעה' אלא טובה שלימה ו'יעלם הכיסוי' ויתברר לעין כל גודל הטובה עבורו^י.

נכבדות באחותנו עם בחור פלוני, ואתם ההורים 'הורדתם' אותה הצעה כי היה נדמה לכם שבית הורי הבחור אינו שמור בתכלית, הרי זה עתה ראיתי 'מעשה' עם אחותו שעזבה מקום עבודתה בכדי לעמוד כחומה בצורה לשמור על גדרים וסייגים, ועתה עיניכם הרואות כי 'תולדותיהם' כיו"ב, וכל הבית מלא יראת שמים הוא, טופח על מנת להטפח בלבבות הצאצאים במידה גדושה, ואכן העלו שנית את הצעת השידוך, והוא נגמר בכי טוב ביום שני שעבר. וכל לידתו של שידוך זה הוא לגודל יראת שמים, כי הקב"ה משלם שכר טוב ליראיו.

ובעניין זה, הנה כתיב בפרשתו (כד ט), 'ויען לבן ובתואל ויאמרו' וגו', וברש"י, 'רשע היה וקפץ להשיב לפני אביו'. כשהיה הרה"ק הבית אהרן מקארלין זי"ע ילד קטון ורך בשנים למד עימו אביו הרה"ק רבי אשר מסטאלין זי"ע את אשר למדו ב'חידר' במהלך השבוע, וכאשר הגיעו לפסוק זה שאל הרה"ק רבי אשר את בנו מדוע נזכר בכתוב לבן תחילה קודם לבתואל, והשיב את דברי רש"י ש'רשע היה וקפץ להשיב לפני אביו', אמר לו הרה"ק מסטאלין מי לימדך כך, השיב הבן שהמלמד הוא שאמר להם את דברי רש"י. מיד קרא הרה"ק למלמד וגער בו על שלימד את הילד פירושו של רש"י מתוך קרירות ובלא רגשי התפעלות, אלא היה צריך לומר בהתלהבות ובזעקה פנימית וחיצונית רשע היה, וקפץ להשיב לפני אביו, למען ייכנס בו בעצמותיו לאורך ימים עד כמה צריך להקפיד על כיבוד אב, ומי שמזלזל בדבר נקרא רשע.

ויסוד הדברים כי צריך להבעיר אש קודש בלבבות הילדים הרכים וצעירי הצאן, עד שגם כי יזקינו לא יסורו ממנה. וכמו שאמרו בדרך צחות ללמוד מ'הנהוג' בימינו אנו, מ'רכב' הנתקע באמצע הדרך מאחר שנכבה המנוע (מאטאר) ואין בו די כח להניע ולהזיז את הרכב, מה יעשו בני אדם, יביאו רכב אחר ויחברו 'כבלים' (Cables) מאחד לשני, וזה הרכב ה'עובד' מחמם את המנוע שנכבה ונותן לו כח, עד ש'תהא שלהבת עולה מאליה' וכבר יהיה בו כח משלו להתחדש ולפעול כבראשונה, וללמדנו על דרך החינוך הראויה, שעלינו 'לחמם' את הלב של התלמידים והילדים עד שיהא בהם חום וכח עצמי לעלות ולהתקדם במסילה העולה בית א-ל-ל...

ח. מסופר על אחד מחסידי חב"ד, עובד ה' מופלא, אשר 'נתגלגל' אחר המלחמה מגולת שנחאי למאנטריאל שבקנדה, והיה מאריך בכל יום בעבודת התפילה, פעם אחת נכנס מאן דהו לבית המדרש ושמע אותו כשהוא מאריך ב'מלכותך מלכות כל עולמים וממשלתך בכל דור ודור', והוא חוזר ושונה ומשלש פסוק זה לאין מספר, אמר לו הלה, מה לך כי 'נתקעת' כאן... מדוע לא תזיז עצמך ותמשיך בתפילה... נענה אותו חסיד ואמר ס'איז זייער גוט דא – טוב ונעים לי כאן עד מאד, מדוע אלך ואמשיך להלאה... ואכן מה טוב ומה נעים 'כ'שאוחזים' במלכותך מלכות כל עולמים וממשלתך בכל דור ודור...

ט. וכמו שביארו צדיקים בלשון הכתוב (תהילים קמז ח) 'המכסה שמים בעבים המכין לארץ מטר', שרמזו יש כאן למי שמתנסה בייסורים קשים ומרים, ונראה לו ש'עננים שחורים' באו עליו והם מחשיכים בעדו את אור השמש, ידע שבאמת כל 'חשכות' עננים הללו אינה אלא מפני ש'המכין לארץ מטר' – ומשכן ה'מטר' בתוך אלו העננים, ומתוך צרה יבוא הגשם להשקות צמאי חסדיך, ולא היתה זאת לרעה כי אם לטובה.

י. ב'דרשות רבינו יוסף נחמיה' (עמ' תנ) מביא מדברי המדרש על הפסוק (כד א) 'ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל' – הדא דאמר (איוב לו ג) 'אשא דעי למרחוק ולפועלי אתן צדק', וצריך ביאור מה ענין ושייכות הפסוקים זה לזה. ומבאר, כי פעמים הרבה שאדם מתרעם על מר גורלו, שנראה לו כי באה אליו הרעה, אמנם כעבור זמן הרבה הוא נוכח לראות שלא הייתה כאן רעה כלל אלא הכל נעשה אך ורק לטובתו, ומתברר לו למפרע כי בתוך הצרה היה צפון וגנוז אך טוב וחסד. וזהו שאמר איוב 'אשא דעי למרחוק' – כאשר הנני מרחיק לראות את 'סוף המעשה' אזי גם עתה איני מתרעם אלא מודה לו על הטובה, ולפועלי – לכל הנפעל עמי, אתן צדק. ובדרך זה יתבאר גם דברי הכתוב בפרשתו ואברהם זקן בא בימים ואז ראה כי ה' ברך את אברהם בכל, שגם דברים שהיו נדמים לו בשחר נעוריו שאינם לטובה, אך לאחר שהיה זקן בא בימים ראה שכל חייו היו רצופים טובה וברכה. הנה פעמים הרבה אנו שומעים איש יהודי המתאנח ומתלונן על 'יומו' שעבר עליו אזא שווארצע טאג... (יום 'שחור' זה היום), ישמע למה שהיה אומר הרה"ג ר' בנימין זאב דויטש ז"ל (מנהל ישיבת פוניבז'), לעולם אל תאמר אוי... יום פלוני יום 'שחור' היה, כי אינך יודע אזה טובה וברכה ישועה ורחמים הקב"ה מכין לך בתוככי 'שחרות' זאת, ויתכן שברבות הימים יתגלה כי זה היום היה היום ה'לבן' ביותר בחיך... וסיפר שבדידיה הווה עובדא, בימי בחרותו

כלל הדברים כמו שאמר הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע נקרא שאינו דואג כלל והוא שמח בכל המצבים. ועל
(בפרשתן בדיבור השני) ויהיו חיי שרה - 'איש חי כגון דא נאמר 'ובחרת בחיים'...'

בעיירת מגוריו באונגארין (הונגריה) ביום מן הימים קיבלו חמישים בחורים וצעירים מבני העיירה 'צו גיוס' לצבא הגויים, ותרב בבת יהודה תאניה ואניה... מיד טיכסו עצה לשלוח בקשה לרופא מפורסם פלוני שיכתוב על כל אחד מהבחורים איזה סיבה ותירוץ שבגינו אין הבחור ראוי ומוכן להתגייס לצבא, אבל זאת לא יעלה על הדעת מבלי שליחת צרור הכסף לבית הרופא, על כן נתבקשו כל הורי הבחורים להכניס מעות לעסקן פלוני שהוא ישלח את כל הסכום כאחד אל הרופא, ואכן, כל אחד מהם הכניס מעות כפי יכולתו וכגודל השגותיו, הגדילו עשות אביו של ר' בנימין זאב עם עוד אחד מבני העיירה שעשירים גדולים היו והכניסו הון עתק ל'קופה' וכך נשלחה הבקשה לאותו הרופא כש'מתן שכרו בצידו'... עבר יום ועוד יום ועדיין לא נתקבלו 'אשורי הרפואה'... והיו הכל דרוכים ומתוחים לקראת הבאות, עד שבס"ד ביום האחרון 'ערב הגיוס' הגיעו לבית הדואר האישורים, אך משנפתחה החבילה נתגלה שהרופא מצא 'תירוצים' רק לארבעים ושמונה מהבחורים, ולאילו השניים - בני העשירים לא נתקבל כל אישור, ופירוש הדברים שעל השניים לקיים 'וישא יעקב רגליו' ולברוח מביתם כל עוד נשמתם באפם, ויפה שעה אחת קודם... מיד נטלו השניים את ה'תפילין', מעט בגדים ומעות מועטות וברחו מהעיירה לעלות לארה"ק - מבלי להיפרד כראוי מבני משפחתם, ומבלי הכנות הנדרשות לנסיעה כה ארוכה לבחורים כה צעירים... מכאן היה אומר תמיד ר' בנימין זאב כי זה היום - יום הבריחה היה נראה בעיני בשר כיום קשה ושחור, על שהוכרחו שני בחורים צעירים לעבור נסיון של 'לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ'... מבלי כל הכשר והכנה... ולמעשה 'זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו', כי כמה שנים לאחמ"כ פרצה ה'מלחמה', ומכל חמישים הבחורים לא נותר שריד ופליט אלא שניים אלו הבורחים שיום בריחתם היה 'יום הצלתם' ממיתה וודאית, ולא עוד אלא שזכה ר' בנימין זאב להקים דור ישרים מבורך מרביצי תורה נודעים, נמצא אין לך יום אורה ושמחה כאותו היום.

יא. וכך ביארו (עיי' חיד"א בספרו שמחת הרגל) את הפסוק (תהלים קטו ב) 'למה יאמרו הגויים איה נא אלוקיהם'. כי ביאור תיבת נא הוא מלשון עתה (כמו 'אנא ה' הושיעה נא', שפירושו כעת ומיד), והיינו שבני ישראל מאמינים בני מאמינים שכל הנעשה בעולם בחשבון הוא - אף אם לא נראית מיד הטובה שבדבר, אבל הגוי אינו נאות לכך והוא אומר איה נא - הראיני מיד את הטובה הכרוכה בהנהגת ה'.

יב. ומלבד זאת שהאמונה נוסכת 'רוח חיים' בשנותיו של האדם עלי אדמות, הרי היא גם מוסיפה שנות חיים על ימיו. וכאשר מסופר על הרה"ק רבי שמעון מיערוסלאב זי"ע שהאריך ימים ושנים יותר על הרגיל באותם השנים (נלב"ע בהיותו בן צ"א), משנשאל במה הארכת ימים. ענה, הנה אדם שקשה לו 'קושיות' על דרכי הנהגת ה', עונים לו מן השמים, א"כ, עלה הנה לבית דין של מעלה, ויתורצו כל קושיותיך אחת לאחת... אך אני שמעולם לא הוקשה לי מידי, ואת כל אשר אירע לי קיבלתי בשמחה, לכן זכיתי לאריכות ימים מופלגת (הובא באוהל שמעון עמ' י"ז).

עפ"י ביאר הגה"צ רבי דוב בעריש מייזליש זצ"ל מאוהעל (בנין דוד אות מז) בלשון הכתוב בפרשתן (כד א) 'ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל', שהכוונה היא ואברהם זקן בא בימים, וכיצד זכה ל'זקנה' זו, ע"י שבכל דבר שאירע לו ראה שה' ברך את אברהם בכל, שבכל גל וגל שעבר עליו 'ראה' והאמין שאין זה אלא 'ברכה', וקיבל את כל הקורות עמו באהבה ובתמימות מבלי לשאול שאלות, על כן האריך ימים...

וכבר אמרו לרמז זאת בלשון הגמ' (ברכות יג:) 'כל המאריך באחד מאריכין לו ימיו ושנותיו' (ברכות יג:) שהמאריך ומעמיק באמונה שלימה ב'ה' אחד' - שבכל הקורה אותו זוכר מה' אחד זוכה לכל השפע הטוב, ומאריכין לו ימיו ושנותיו.

וכך מבואר להדיא בדברי ה'תוס' יום טוב' (סוף מס' פאה) העומד על דקדוק לשון המשנה 'וכל מי שאינו צריך ליטול ונוטל אינו נפטר מן העולם עד שיצטרך לבריות, וכל מי שצריך ליטול ואינו נוטל אינו מת מן הזקנה עד שיפרנס אחרים משלו', וצריך ביאור מדוע שינה התנא בלשונו ולא אמר גם בסיפא 'אינו נפטר עד שיפרנס אחרים משלו', ומבאר התו"ט, כי הנוטל במקום שאין צריך ליטול משום שחושש על מיעוט פרנסתו נענש שאינו נפטר מן העולם - 'כי שנים רבות לא יחיה', וגם כי ימות אינו נפטר בלא שיצטרך לבריות, אכן מי שצריך ליטול ואינו נוטל כי 'בטחונו בקונו' מקבל שכרו משלם שיזקין וגם שלא ימות עד שיפרנס אחרים.

גם מצינו בדברי הטור (ח"מ סי' רמט) שכתב, מדת חסידות שלא לקבל מתנה משום אדם אלא לבטוח בה' שיתן לו די מחסורו שנאמר (משלי טו כז) 'שונא מתנות יחיה'. וכתב ה'פרישה' (סק"ה) וז"ל, והא דקבע הכתוב שכר מצוה

באר הפרשה - פרשת חיי שרה

מה' יצא הדבר - השגחה פרטית ביותר בענייני שידוכים רבי ראובן בן אצטרובילי מן התורה ומן הנביאים ומן בפרשתן (כר נ), 'ויען לבן ובתואל ויאמרו מה' יצא הכתובים מה' אשה לאיש' מן התורה דכתיב 'ויאמרו הדבר'. איתא בגמ' (מו"ק יח:) 'אמר רב משום מה' יצא הדבר', מן הנביאים דכתיב (שופטים יד ה) 'ואביו

זו ב'יחיה', מפני שדעת האדם להיות להוט אחר קבלת המתנות בסברו שיחיה על ידי המתנות לנפשו ולנפש ביתו, על כן כתב שאדורבא הבוטח בה' ושונא המתנות יחיה'.

אגב אורחא, כתבו בעלי התוס' עה"ת כי 'ואברהם זקן בא' ס"ת אמן, שכל העונה אמן יאריך ימים. יג. וממילא, אף כאשר 'משתדל' עבור שידוכי צאצאיו ידע שאינו עושה כן אלא רק מצד חובת השתדלות, אך לא יחשוב שבידו לקרב או לרחק איזה שידוך. וכן ידוע שהרה"ק מסאטמאר זי"ע נשאל פעם כמה גדר השתדלות עבור הזיווג, ענה הרה"ק, שפעם אחת בשבוע ידבר עם 'שדכן' אודות שידוך...

וכבר אמרו כי מחסדי הבורא שנתן להורים להתעסק בשידוכי בנם וביתם, והקב"ה נותן להם 'הרגשה' כאילו הם אלו שהסכימו או הורידו את השידוך - אף שבאמת כל מערכת השידוכים מתנהלת לה רק מן השמים, כי הבה נתבונן זה קרוב לעשרים שנה מגדלים האב ואם את בנם ובתם ביגיעה, עמל ויזע, משנות ילדותו הדירו שנתם בלילות, ומשגדל הוליכו אותו לבית תלמודו וכו' וכו' כידוע לכל 'צער גידול בנים' מהו... חשוב נא איך ייראה דבר, כשיגיע עת דודים וינשאו הבן או הבת לזיווג שיבוא מאליו מן השמים, מבלי שיהא ביד ההורים לחוות דעתם בענין... על כן חס הבורא על האב והאם ונותן להם 'שירגישו' כאילו יש להם גם 'חלק' בהחלטות הזיווג, אבל באמת אין זה אלא דמיון... המכיר בזה תשלול נפשו בכל תקופת השידוכים, והיה זה שכרו.

מעשה שהיה באברך יקר ובר אוריאל, שבנו הבחור כליל המעלות הגיע לעת דודים, ודברו עבורו נכבדות לשדכו עב"ג כראוי לו, והחל במסכת ארוכה של חקירות ובדיקות עד שנתברר לו כי אכן בתולתא דא היא מהוללה בתשבחות. והנה, לאחר שנתרצו שני הצדדים הוחלט כי לעתותי ערב יבא הדבר לידי גמר וישברו צלחת כנהוג, אולם בצהרי היום חישב אבי החתן דרכיו ונזכר שלא נמלך כלל בשוויגער (חמותו) האלמנה בכל הקשור לשידוך, ואין זה מן הנכון לקיים בה 'התעלמות', ע"כ נדברו אבי החתן ואמו שיעלו 'לבקרה' בביתה, ובתוך כדי הדברים יעלו על השולחן שמציעים כעת הצעה זו לבנם, ובזה יתן לה ההרגשה הטובה שרוצים לשמוע חוות דעתה, אע"פ שאצלם כבר היה הדבר ברור ומוסכם. מדיבור למעשה, ההורים באו ועלו לביתה, באופן שהיה נראה כאילו כל ביאתם אינו אלא לביקור סתמא, שם דיברו על הא ועל דא, ובין הדברים ספרו גם שבאה הצעה טובה לפתחם עבור בנם התכשיט המהולל, התרגשה השוויגער מאוד מהצעה זו, מכיוון שהכירה היטב את המשפחה המדוברת, לקחה את הענין לידיה במלוא הרצינות והחלה לברר בקרובותיה, ומשמעה שבחה של עלמה זו הפטירה לבתה וחתנה יחד - אם תצייתו לקולי 'היום היום' תגמרו את השידוך על צד היותר טוב, אחר הרהור קמעא הוסיפה, היות וחמותה הסבתא רבא (עלטער באבע) אוהבת שמעריבים אותה בעניינים אלו, ע"כ, למען כבודה, למצוה רבה תחשב אם יעלו אצלה ולהימלך גם בדעתה, אך תעשו בחכמה - עלו אליה כבדרך מקרה וביקור, ובין הדברים תזכירו אודות השידוך ותשאלו את פיה, וכך תרגיש הבאבע (הסבתא) בטוב, שמתחשבים בדעתה. שמעו וכן עשו, וכמעשהו בראשונה כך היה באחרונה אותה 'הצגה', ואכן גם ה'סבתא רבא' אמרה שהיא מכירה היטב את המשפחה, עדיין שמורים בזכרונה כל הבאבעס של המדוברת עמהם שיחקה בילדותה (והאריכה בסיפורי סבתא...), לא זו בלבד, אלא אף היא עצמה טרחה לברר בין מכריה אודות המדוברת ומשפחתה, ולבסוף אמרה 'ועתה בני שמע בקולי לאשר אני מצווה אותך' - בעניינים עצומות ובידיים פתוחות מהרו לידי גמר השידוך, ומאד תגדל שמחתי אם תתקשרו עוד 'היום' ששוברים צלחת בשעטו"מ, ויהי אך יצאו מביתה, הפטיר אבי החתן לבני ביתו, ונענה כשחיוך רחב על שפתיו, 'נס גדול' עשה עמנו הבורא שאין לנו עוד סבתות, כי לולא כן, לא היינו מסיימים מסכתות ה'בבא'ס עד דורו של יהושע, כל אחת מהן עם המעשה'לך משלה, בטוחה כאילו אין לנו אלא פקחותה ושכלה הישר, הרי אנחנו בדקנו ו'חרשנו' היטב עולם ומלאו עד שהגענו להחלטה זו, וכאילו שהם מחליטים בדבר.

לא עברו כמה דקות התעמק האב והשיג אור בשכלו הישר, כי גם כל תבונתו וידיעותיו יתירות לגמרי, שהרי ממילא ארבעים יום קודם יצירת הולד כבר החליט בורא כל היצורים שזיווג זה יעלה יפה, וגם אם לא היינו חוקרים ובודקים, ומכניסים את אפנו לכל סדק וחרק, הרי מזווג הזיווגים כבר היה מזווגן גם יחד, אלא מאי הקב"ה ברוב רחמיו ריחם עלינו כמו שאנחנו ריחמנו על הבאביצ'קעס (הסבתות) שלנו, ונותן לנו להרגיש 'הרגשה טובה' כאילו אנחנו

ואמו לא ידעו כי מה' היא', מן הכתובים דכתיב (משלי י"ד) 'בית והון נחלת אבות ומה' אשה משכלת' יד. ידועה התמיהה מה חידוש יש כאן בזה שמה' אשה לאיש, והרי אנו 'מאמינים בני מאמינים', שהבורא ית"ש הוא בורא ומנהיג לכל הברואים, עילת כל העילות וסיבת כל הסיבות, ואין דבר קטן או גדול הנעשה שלא בהשגחה פרטית וברצונו ית', א"כ יש לתמוה איזו רבותא יש בענייני שידוכים זיווגים יותר מבדברים אחרים.

אמנם הדברים יתבארו עפ"י הידוע בשם הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע (הובא במעשה איש ח"א ריב), שאף שהקב"ה הוא 'מנהל' עולמו, מ"מ הרי פעמים שדרכי ההשגחה מכוסים ונסתרים, כי כך עלתה במחשבה לפניו, להסתיר פניו עד שיש מקום לשעות כאילו ח"ו יש לאל ידו של האדם לעשות כרצונו, אמנם 'מקום הניחו לנו מן השמים' בעסקי השידוכים להראותנו בגלוי לעין כל השגחתו הפרטית, כיצד הקב"ה מנהיג עולמו, מוליך ומביא את בריותיו הנה והנה^{טו}, מקרב ומרחק

הבאנו לידי גמר השידוך, אבל באמת לא צריכים 'לא לדידן ולא לדידהו' (וביתר עומק ילמד מהנעשה עם השוויגער - שבטוחה בעצמה כי היא היא שהביאה את השידוך לכי טוב, אלא שב'טוב ליבה' גמלה חסד עם חמותה להכניס אותה לסוד העניינים, ואף יעצה בדעת ובחכמה כיצד 'לסבב' אותה... ואינה מעלה על דעתה שאף אותה 'סיבבו' בשביל לתת לה הרגשה טובה בלבד).

הנה ה'שידוך' הראשון מששת ימי בראשית היה 'ויאמר ה' א' לא טוב היות האדם לבדו... ויפל ה' א' תרדמה על האדם וישן' (לעיל ב-ח-כא), יש שרמזו כי פעמים רבות מתעקש אדם לומר רצוני דייקא בשידוך פלוני, או לאידך פעמים שיאמר שידוך זה הס מלהזכיר... לכן אמר הקב"ה לאדם אני אשיג לך 'זיווגך' ההגון לך, אפיל עליך תרדמה ובזה הזמן אציג לפניך זיווגך, ו'כזה ראה וקדש', וכדאמרי אינשי 'אל תעזור ואל תפריע...'. וכן פירש הרה"ק רבי שלום'קה מזוועה'ל זי"ע את הנוסח 'העומד מצד בנו החתן' כי אין האב אלא עומד מצד, ואת הכל עושה הקב"ה בכבודו ובעצמו. ולא עוד שפעמים מעמידהו הקב"ה בצד שלא יפריע ב'חכמתו' ובחששותיו, אלא ככל אשר יגזור ה' כן יקום וכן יהיה (יסוד צדיק עמו' רפג).

ובזה ביארו דלכן 'ארבעים יום קודם יצירת הולד, בת קול יוצאת ואומרת, בת פלוני לפלוני' (סוטה ב.), והיינו שבשעה שההורים עדיין לא התחילו לעשות מאומה לטובת הולד כבר הוכרזה ע"י בת קול בשמים 'בת פלוני לפלוני'. כי 'שלושה שותפים באדם, הקב"ה אביו ואמו' (קידושין ל:), ולכן קובע הקב"ה את הזיווג בטרם ייעשו אביו ואמו שותפים, ועדיין אין בידם לומר אף אנו 'שותפים' בעסק זה, רצונו בשידוך פלוני, שידוך פלוני אינו 'מתאים' לנו, וכביכול יעשה כרצונו...

יד. ביאור יקר ביאר בזה הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע, כי הנה בכל שידוך שהוא יש לאנשים חשבונות שונים ומשונים, יש מחפשים דייקא ייחוס רם ומשפחה נכבדה, ויש אדם שבהגיעו לפרק האיש מקדש יביט על מראה החיצוני, ורבים יחפשו אחר בעל ממון ודמים, ובדרך כלל נפגשים אלו הדברים, בעל הכסף משתדך עם בעל הכסף, יחסן עם יחסן וכו', ובטוח כל אחד בעצמו ששלש אלה בהם התברך מן השמים הם אלו שגרמו לזיווג שייגמר בכי טוב, וזאת באו חז"ל להוציא מליבם של טועים ולהודיעם שמה' אשה לאיש ואין כל סיבה ועילה נוספת לשידוך, וג' מיני אנשים אלו מצאנו בתורה בנביאים ובכתובים. בתורה מצאנו בזיווגו של יצחק אבינו שהלך אליעזר לארם נהריים למצוא שידוך הגון ממשפחה הוגנת ומיוחסת ממשפחת בית אבותיו ושם אמרה תורה, 'ויען לבן ובתואל ויאמרו מה' יצא הדבר' - שלא יצא השידוך לידי גמר בשום תירוץ ואמתלא שהיא, רק מפני שכך ציווה ה' את הברכה. בנביאים - אצל שמשון הגיבור שהלך אחר עיניו וחיפש אשה לפי המראה - כתוב 'ואביו ואמו לא ידעו כי מה' היא', והגורם לשידוך היה אך ורק משום שכך רצה המזווג זיווגים, וכן החושב ששידוכו יצא לפועל משום ממונו הרב ישים אל לבו את הפסוק 'בית והון נחלת אבות ומה' אשה לאיש'. כי המגיד מראשית אחרית - הוא יתן שם ושארית.

טו. מעשה נפלא מספר הגה"ח רבי מרדכי וועבער שזכה בבחרותו לשמש בקודש אצל הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע, שנים רבות נהג ר"מ למסור 'שיעור תורה' בביהמ"ד מסויים, לשם היה נוסע בכל יום באוטובוס בשעה קבועה, פעם אחת אירע, שחלפו על פניו שלשה אוטובוסים מלאים נוסעים, והוכרח להמתין ולעלות רק על האוטובוס הרביעי שהגיע לאחר זמן מה, והיה משתומם על מאורע זה שמעולם לא התרחש עמו, כי בדרך כלל אין הרבה אנשים נוסעים בשעות אלו.

ויהי כאשר עלה על האוטובוס התיישב אברך לצדו, והתחיל לדבר עמו על דא ועל הא, כיון שידע האברך שלצדו יושב ה'משמש' של הרה"ק מהר"א ביקש לשמוע ממנו כמה עובדות מהקודש פנימה, ר"מ הסכים, ופתח לו מאוצרותיו

באר הפרשה - פרשת חיי שרה

אנשים^{טז}, מצרף מקרים שונים וכל זה עבור שידוך אחד שיגמר בכי טוב, והכל יודוך והכל ישבחוך כי מה' אשה לאיש בלא הסתר פנים כלל".

ובזה יובן את המובא בספר 'מעתיקי השמועה' שהגרי"ז מבריסק זצ"ל ביאר, שבכל שאר עסקי העולם מחויב האדם לעשות השתדלות הטבעית, הן בענייני הפרנסה ש'בזעת אפך תאכל לחם', והן לגבי בריאות הגוף שצריך לילך לרופא וכל כיוצא בזה, אכן לגבי שידוכים אין מקום להשתדלות כלל, שאין צורך להתרוצץ משדכן פלוני למשנהו ולחזור אחר אברתו, כי מה' אשה לאיש^{יז}, ואין לו לאדם אלא לישא עיניו למרום בתפילה

הגנוזים בזכרונותיו... בתוך הדברים סיפר, שבימי ה'מלחמה' היו הרשעים ממנים יהודים כאחראים על אחיהם בני ישראל, הללו נקראו בשם 'קאפּו', רבים מהם היו אנשים קלי דעת שרצו למצוא חן בעיני הרשעים והיו מלשינים בכל עת על אחיהם היהודים שאינם מקיימים חוקיהם כדת, כמו כן היו נוגשים בעם לאמר כל מעשיכם דבר יום ביומו, והיראים לדבר ה' היו סובלים מהם צרות רבות ורעות, הוסיף ר"מ ואמר, ששמע מפה קדשו של מהר"א זי"ע על איש פלוני שנתמנה להיות 'קאפּו' ואעפ"כ עמד בנסיון גדול זה, ולא היה מוסר ומלשין על אחיו בית ישראל, אדרבה היה נחלץ לסייע להם בכל הזדמנות, והוסיף הרבי, שאף לו עצמו עזר וסייע כמה פעמים...

כעבור כמה ימים התקשר יהודי אל ר"מ, והודיע לו שלמחרת היום הנו עורך שמחת אירוסין לבתו, ומאד תגדל שמחתו אם מע"כ יאות להשתתף בשמחתו, ר"מ שלא הכיר את בעל השמחה התפלא מה לו ולשמחה זו, ומ"מ, הלך לשם כדי לשמח את בעלי השמחה. כאשר הגיע קיבלו אחד המחותנים בכבוד רב, וסיפר לו, בבואי לגמור את השידוך הלו, אמרו לי כמה מידידי שראוי לי למשוך ידי הימנו, מפני שזקנו של הבחור המדובר היה 'קאפּו' בימי המלחמה, ומן הסתם היה רודה באחיו ביד קשה ובאכזריות, ואיך תשתדך עם צאצאיו, ואכן מחמת לשון הרע זו נמנעתי ולא התקרבותי לשידוך כזה, והנה, לפני כמה ימים אינה ה' לידי שאשב לאחוריים באוטובוס בשעה פלונית, ונכנסו באוזניי סיפורי מעשיות שספרתם על הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע, גם שמעתי שהרה"ק העיד על 'קאפּו' פלוני שהיה עוזר ומסייע לבני ישראל בעת דוחקם, מיד כששמעתי את דבריכם חזרתי אל ה'שדכן', ובתוך כמה שעות החלו העניינים לזוז, עד שבא הדבר לידי גמר.

באותה שעה הבין ר"מ, כמה גלגל הקב"ה, שעברו באותו יום כמה אוטובוסים ולא יהא לו מקום לשבת, והכל בכדי שיספר עדות זו על הרה"ק מבעלזא במקום פלוני, למען תגיע שמועה זו לאזניו של יהודי זה ועי"ז יגמר השידוך ענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל.

ומכאן למדנו עומק נוסף בלישנא דקרא 'כי מה' יצא הדבר' - שמלבד עצם 'השידוך', הרי גם מה' יצאו אלו דיבורים יאמרו להביא את הזיווג לידי גמר.

מעשה שהיה בשנת תשע"ד בערב חג השבועות. בבחור ממשפחה ידועה בניו יארק שהגיע זה מכבר לפרק האיש מקדש אך עדיין לא זכה לקיימו בפועל, באחד הימים דיברו בו נכבדות ממשפחה הדרה במאנטריאל שבקאנאדא, על כן נסע הבחור יחד עם ההורים למאנטריאל - נסיעה שארכה כשש שעות לערך, ברכבו של אברך מאנ"ש הדר בויליאמסבורג, אך לדאבון לבם לא יצא מאומה מכל שידוך זה, וחזרו לביתם בפחי נפש. במשך כל דרך חזרתם התאוננו ההורים על מר גורלם ועל שכך אירע להם... לאידך היה בנם הבחור מחזקם בדברי עידוד באמונה ובטחון כי הכל משמים ממעל, ובעזהשי"ת נמצא בהרבה יותר טוב... ואף כל נסיעתנו לשם היתה בכדי שיצא מזה טובה עבורנו, שהרי כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד.

כעבור ימים אחדים בא אותו בחור בברית האירוסין בשעה טובה ומוצלחת, ונלקח לחתן אצל אותו אברך אשר הסייעם ברכבו למאנטריאל בדרך הליכתם ובחזרתם, ומעשה שהיה כך היה, אברך זה ששמע את שיחת ההורים עם בנם בחזרם לביתם, וכראותו את חוזק נפשו באמונה עזה ותמימה - שלא נשבר לבו בקרבו, ולא זו בלבד אלא שתקיף באמונתו ב'טופח על מנת להטפוח', שחזק את ההורים בעוז ותעצומות, מיד בהגיעו לביתו שלח 'שדכן' שידבר בו נכבדות עבור בתו, ואכן תוך כמה ימים נגמר הדבר בכי טוב. ללמדך (כי דייקא מתוך הקושי נצמחה ישועתו) כמה סיבב הקב"ה להביא שידוך לידי גמר - שישא הבחור חן וחסד לפני הדרייווער...

טז. לשון נורא מצינו במדרש (תנחומא כי תשא ה), מטרונה אחת שאלה את רבי יוסי בר חלפתא לכמה ימים ברא הקב"ה את עולמו, אמר לה לשהי ימים וכו', אמרה לו ומן אותה שעה מה עושה בכל יום, אמר לה מזוג זיווגים וכו', אמר לה הקב"ה יושב ומזוג בכל כרחן וקושר קולר בצואר זה ומביאו מסוף העולם ומזוג לזו בסוף

העולם, שנאמר (תהילים סח ז) 'אלוקים מושיב יחידים ביתה מוציא אסירים בכושרות', מה הוא בכושרות, דלא בעי בכי, ודבעי אמר שירה (כלומר, ש'בכושרות' נדרש מלשון 'בכי ושירות', ומי שאינו 'רוצה' - הקב"ה מובילו בעל כרחו ואף אם 'יבכה', ומי שרוצה - ישמח וישיר).

עפ"י יש לפרש בלשון הכתוב (משלי יח כב) 'מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה', שהקב"ה מכניס בו בעל כרחו 'רצון' לאותו זיווג שנקבע לו מן השמים.

ומעניין לעניין באותו עניין - הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע דרש כמין חומר בלשון המדרש הנ"ל, דלא בעי - מי שאינו מתפלל ('בעי' הוא גם לשון בקשה) הרי לאחר זמן הוא בוכה, אמנם דבעי, זה המקדים להתפלל אומר שירה... יז. מעשה בעשיר שחשקה נפשו בבחור תלמיד חכם מופלג עבור בתו, והלך אל הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע בבקשה שיראהו מיהו הבחור המופלג ביותר בישיבתו הרמה כי ברצונו לקחתו כחתן לבתו, השיב לו החת"ס, בסוף הזמן הנני מעביר את כל הבחורים בכור הבחינה, אז אדע בבירור בטיב כל אחד ואחד, שוב נא עתה לביתך, ולאחר שיגיע עת המבחן אשלח אליך את הבחור המיועד. בסוף הזמן בחר החת"ס את הבחור המהולל ברוב התשבחות, נתן בידו כתב צרור וחתום - בו כתב אל הגביר 'מוכ"ז' הוא הנבחר להיות חתן לוקח בתך, וביקש ממנו שבדרכו הביתה יאריך דרכו למקום מגורי הגביר ויתן לו את האיגרת. הבחור שלא ידע איגרת זו מה טיבה וגם קצרה נפשו בדרך, לכן פנה אל אחד מחבריו אשר דר בסמיכות למגורי הגביר, וביקש ממנו שימסור מכתב זה אל הגביר, והלה הסכים, בבואו אל עירו סר תחילה לבית הגביר ומסר לו את האיגרת, פתח הגביר וראה שהבחור העומד לפניו הוא המיועד לו, ומיד שלח לדבר בו נכבדות ונגמר השידוך בכי טוב. והתברר בחוש דרכי ההשגחה העליונה לסבב כל הסיבות עד שיצא לאור רצונו ית'.

יח. הנה כתיב (משלי יח כב) 'מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה', ולכאורה צריך ביאור מה שאמרו 'מצא', והרי לשון 'מצא' מתפרש על דבר שבא בהיסח הדעת (וכמו ההולך ברחוב ולפתע רואה 'מצא' לנגד עיניו), אבל בדבר שהכל מחפשים אחריו, וכלישנא דגמ' (קידושין ב:) 'דרכו של איש לחזור', אין שייך כ"כ לומר שהוא 'מצא'. וביאר הרה"ק ה'ויגד יעקב' מפאפא זי"ע (דרוש לנישואין לחודש אלול), בהקדם מה שאמרו (מגילה ו:) 'יגעת ומצאת תאמין', ולכאורה יש כאן סתירה מיניה וביה, שאם מתייגע שוב אין זה 'מצא', ואם 'מצא' הרי זה מורה שלא הייתה כאן יגיעה, אלא ביאורו, שפעמים רבות האדם מתייגע הרבה בלימודו ואינו מצליח להבין את הנאמר, וגם אחר עיון רב במפרשים עדיין לא נתיישב אצלו הדבר על בוריו, ולפתע... הוא מרגיש הארה בליבו ובמוחו, ו'מוצא' פשט ברור ונהיר, ובדייקא נהגו עמו כן 'מן השמים', למען ישכיל וידע שלא 'חכמתו' גרמה לו להבין, אלא הכל בידי שמים וגם הארת הפשט בסוגיא היא כפי מה שמזמין הקב"ה לאדם, וזהו יגעת ואח"כ מצאת בלא קשר ליגיעה והכל בכדי שתאמין. על זה הדרך יתבאר עניין 'מצא' הזיווג, כי מצוי ביותר שאדם מחפש 'בכל העולם', ולבסוף זיווגו מחכה בסמיכות מקום... באופן שלא עלה על דעתו, והכל הוא בכדי שיפק רצון מה', שיגיע לידי ההכרה שהכל הוא מרצון ה' שהוא מזווג זיווגים.

ובעניין זה הוסיף ה'ויגד יעקב' (קונטרס רשמי רשוותא) לפרש מה שאמרו חז"ל 'קשה זיווגו של אדם כקריעת ים סוף', שכמו שבקרי"ס היה 'הקושי' עד שהשיגו מדרגת האמונה בהשי"ת, וכמו שכתב רש"י על פסוק (שמות יד טו) 'דבר אל בני ישראל ויסעו' - אין להם אלא ליסע שאין הים עומד בפניהם, כדאי זכות אבותיהם והם והאמונה שהאמינו בי ויצאו, לקרוע להם הים', כך גם לעניין זיווגו של אדם, אם יתחזק באמונה שהכל הוא בידי הקב"ה אזי הים ראה וינוס, ויפרחו כל הקשיים.

והנה איתא במדרש (בר"ר סח ב), 'בשעה שהלך יעקב חרנה במצוות אביו לישא לו אשה, ובא אליפו בן עשו הרשע ולקח את כל אשר לו, אז אמר יעקב 'שיר למעלות אשא עיני אל ההורים מאין יבוא עזרי'. מכאן למדו סגולה בדוקה למצוא הזיווג בנקל, לומר קודם עקירת רגליו בתפילת העמידה פרק 'שיר למעלות אשא עיני אל ההרים' (הובא בבני יששכר בפרשת ויצא, ומקורו בספר עשרה מאמרות לרמ"ע מפאנו).

ואולי י"ל, שסגולת פרק זה עפ"י המבואר בספרים שכשאדם מכיר שבכוחות עצמו 'חסר ישע' הוא - מאין יבוא עזרו, ורק 'עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ' אז קרובה ישועתו לבוא. ולכן מצאנו ג"כ שמזמור זה מסוגל לא רק לזיווג אלא לעוד כמה ישועות גדולות.

הנה, כתב ה'כף החיים' (סי' תכו סק"י) 'סגולה' למציאת הזיווג 'שלא יאבדו לומר ברכת הלבנה בכוונה ובציבור'. ויש שנתנו רמז בדבר, כי 'לבנה' ר"ת ב'תולה נ'שאת ל'יום ה'רביעי' (לשון המשנה ריש מסכת כתובות).

ובתחנונים מלפני הקב"ה שהוא 'השדכן האמיתי' המזווג זיווגים ואין עוד מלבדו^ט.

נקבעים ממרומים כרצונו יתברך, אלא גם הזמן והעת בו יבוא השידוך למעשה ויגמר בכי טוב אף הוא תלוי רק ביד הקב"ה, ואין יכולת ביד אנוש למהרו אפילו ברגעא חדא או לאחרו, ובהתקרב הזמן שיועד מן שמיא ל'גמר השידוך' (והוכרח להגמר באותו היום, הואיל והתפלל 'הקרה נא לפני היום', והרי כבר היה 'לעת ערב' כדכתיב בפסוק יא) מתנהל הכל במהירות ובחפזון כ'קפיצת הדרך', ריצת העבה, מהירות רבקה וכדו' - בכדי שיגמר הדבר בכי טוב בעתו ובזמנו ללא עיכוב רגע אחד^ז. על כן, בהגיע אדם לפרק 'האיש מקדש' ועליו לשדך את בנו ובתו שכבר באו אל פרקם, לא יתבלבל ולא יאמר 'אני אנה אני

וירץ, ותמהר, ותרץ - לא יאחר הזיווג ולא יקדם אפילו ברגע אחד

בפרשתו (כד יז-ב), 'וירץ העבד לקראתה... ותמהר... ותרץ עוד', היה אומר הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע (ליקוטי יהודה בפרשתו) בשם הגה"ק רבי חיים מבריסק זי"ע כי בענייני השידוכין עלינו לדעת שהכל יתנהל כפי הנאמר מה' יצא הדבר, ולא רק עסקי השידוכין

עוד 'סגולה', כי ידוע מה שאמרו חז"ל (ב"ק צב.) 'כל המבקש רחמים על חברו והוא צריך לאותו דבר הוא נענה תחילה', ואמר הגה"ח רבי נתן לוברט זצ"ל (שאריית נתן) שאין הדברים אמורים דווקא לענין 'תפילה', אלא כל המשתדל בטובתו של השני, והוא צריך לאותו דבר, גם בזה 'הוא נענה תחילה', והוכיח כן מהכתוב בפרשתו (כד סב) 'ויצחק בא מבוא באר לחי רואי, ופירש רש"י 'שהלך להביא הגר לאברהם אבי שישאנה' (ומקורו מדברי חז"ל בב"ר ס יד), מה כתיב לאחריו 'והנה גמלים באים' - שמיד הגיעה רבקה, ו'נענה' עוד לפני אברהם.

יט. המשיך הרב מבריסק לומר, שמא תאמרו אם כן למה אף אני פונה לשדכנים ועושה השתדלות לצורך שידוכי בניי, באמת אין בזה צורך ותועלת אלא כדי להרגיע את ה'נערווען'...

כ. הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע היה אומר 'ווען ס'קומט די ריכטיגע מינוט, געדויערט עס ווייניגער פון א מינוט' (בהגיע הרגע המיוחל נגמר הדבר בפחות מרגע).

אגב אורחא, כתיב בפרשתו (כד נב) 'ויהי כאשר שמע עבד אברהם את דבריהם וישתחו ארצה לה', וברש"י 'מכאן שמודים על בשורה טובה', יש שפירשו בזה, כי הנה מדרך העולם כאשר האדם מחפש 'שידוך' לבנו, ונסתבבו הסיבות שאינו מוצא, והרי הוא מרגיש כשרוי באפלה, ומתקיים בו ל"ע מאמר הכתוב 'והיית ממשש בצהרים כאשר ימשש העור באפלה', הכל 'תקוע' וחסום בפניו, וכלישנא דאמרי אינשי 'ער טאפט אַ וואנט' (לכל מקום שהוא פונה נתקל בכותל וחומה בצורה), ואכן, לאחר כמה שנות יגיעה ותוחלת ממושכה ב"ה הגיעה הישועה ונמצא השידוך, הרי כולו מלא שבח ותהילה לא-ל הטוב מתוך שמחה עצומה האופפת אותו, לעומת זאת מי שהכל הולך אצלו 'על מי מנוחות', ותיכף בהגיע הבחור לפרק 'האיש מקדש' שמו הטוב הולך לפניו ומיד 'חוטפים' אותו, ועסק השידוך עצמו הולך 'חלק'... הרי כשנגמר השידוך בכי טוב אינו מרגיש כ"כ צורך להודות ולהלל, שהרי נדמה לו במחשבתו שכך 'צריך' להיות ולא נעשה עמו 'נס' גדול... אמנם לאמיתו של דבר זה האיש צריך להרבות בשיר ושבח יותר ממי שראה לנגד עיניו שהשידוך כמוהו כ'קריעת ים סוף'... כי הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו הביא לו את הישועה במהרה מבלי שיצטרך לעבור קושי וסבל גדול בינתיים.

והנה בשעה שהלך אליעזר למצוא אשה ליצחק 'זרחה לו השמש' והצליח ה' דרכו, כבר מהרגע הראשון קפצה לו הדרך והגיע באותו היום לחרן, מיד לאחר שהתפלל 'הקרה נא לפני היום' הזדמנה לו רבקה, ואף לבן ובתואל הסכימו מיד ואמרו מה' יצא הדבר, וכנגד זה כתב רש"י מכאן שמודים על בשורה טובה, ללמדנו כי במצב כזה צריך להודות על הבשורה הטובה, ולא רק אם היה 'נתקע' אליעזר בשליחותו והיה נצרך לחפש נערה אחר נערה עד שהיה מוצא לאחר יגיעה רבה את רבקה, וגם אז היו הוריה ממאנים לתתה לו לילך לארץ אחרת והיה מפציר בהם רבו עד שבשעה טובה ומוצלחת היו מסכימים... אלא, דייקא עתה שהכל הלך למישרין יודה וישבח לא-ל נורא עלילה שהביאו לידי השידוך ועוד חסך ממנו כל מאמץ וטרחה בדרכו.

ענין נוסף רמזו בפרשה זו, דפעמיים מצינו שהאיש אליעזר עבד אברהם השתחוה לפני ה', א. מיד כשמצא ברבקה את הסמנים שחיפש (כד כו), ב. כשלבן ובתואל הסכימו לשידוך ואמרו מה' יצא הדבר. לרמז, שלא רק כשהשידוך נגמר בכי טוב ישתחוה ויודה לה' על חסדו הגדול, אלא מיד בראותו תחילת נצני גאולה יפאר יודה וישבח להשי"ת על חסדיו המרובים עמו.

לא בא' איני יודע מה לעשות ולא לפנות, אין לו אלא להחזיק באביו שבשמים ובאמונתו יחיה^{יא}, כי בהגיע הרגע הנכון יעלו שמים ירדו תהומות והשירדך יגמר ויתקשר בקשר של קיימא^{יב}.

לא בחריצות השדכן וכיוצא בזה, אין ביד האדם עצמו ולא ביד אחרים לא לרחק ולא לקרב השירדך, אלא הכל תלוי במאמרו וברצונו של הקב"ה שהוא 'מושיב יחידים ביתה' (תהילים סח ז), וכפי אשר נקבע עוד בטרם יצירת הולד כי בת פלוני תהא לפלוני^{יג}.

ובבר נשתברו קולמוסים רבים לחזק לכבות נשברים ולרומם רוחם של הממתינים לזיווגם או לזיווג של הבן והבת, ובאמת יש להם להשיב נפשם בדברי הכתוב בפרשתן (כד נ) 'וען לבן ובתואל ויאמרו מה'

איתא בגמ' (סוטה ב.) 'ארבעים יום קודם יצירת הולד בת קול יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני' ומבואר להדיא בדברי הגמ', כי אין מציאת הזיווג תלוי בשום סיבה בעולם, לא בחשיבות המשפחה ולא בממון ואף לא בכשרונות המופלגים של החתן או של הכלה, גם

כא. מעשה בבחור מבוגר מאד שנתקשה בפרשת השידוכים, נכנס הבחור אל רבו ושאל, רבי קדוש, עד מתי... עד מתי... מקבל אנוכי גזירת שמים באהבה, אבל בתנאי שהרבי יגלה את הקץ - מתי אזכה לבוא בברית האירוסין... אמר לו הרבי הנה בפרשתן נתבארו בארוכה הניסים שאירעו במציאת זיווגו של יצחק, מיד בצאת אליעזר לדרכו פדנה ארם - 'קפצה לו הארץ', בהגיעו לשם - 'טרם כילה לדבר והנה רבקה יוצאת' (כד טו), והנה מיד התאמת לו הסימן - 'והאיש משתהה לה...', לאחר מכן מת בתואל שרצה להמית את אליעזר בסם המוות ששם במאכלו ובא מלאך והחליף קערותיהם (מדרש אגדה). לא כן היה בהגיע תור כלולות יעקב אבינו, כי לא די שלא אירעו לו ניסים, אלא בכל אשר פנה נתקל במכשולים ומהמורות, אך 'ויצא יעקב מבאר שבע' - קפץ עליו רוגזו של אליפז שרצה להרגו, וכפדיון נפש בזז את כל אשר לו, לאחר מכן העבידו לבן שבע שנים, ורק לאחר כל זה זכה לבנות את ביתו ולהקים שנים עשר שבטי י-ה עדות לישראל, והרואה יתמה 'מה נשתנה' זה מזה.

וביאור הדבר (אף שאין לנו כלל השגה באבות הקדושים ובהליכותיהם, אלא שניתן לנו רשות ללמוד את הנוגע לנו כפשוטן של דברים), כי בשלח אברהם אבינו את אליעזר עבדו לא ידע היאך תהא דרכו, ולכן מיד נשא את כפיו - 'ה' אלוקי אדוני אברהם, הקרה נא לפני היום ועשה חסד עם אדוני אברהם' (כד יב), ולאחמ"כ 'ניצב על עין המים' ואמר להקב"ה - אני את השתדלותי עשיתי בהגיעי עד הנה, מכאן ואילך אין לי על מי להישען אלא עליך אלוקי אדוני אברהם, ועשה סימן שיראהו ה' את הנערה הראויה לבן אדוניו, ואכן, לכך זכה לכל הניסים הללו, מאחר שהרגיש עצמו 'תלוי' ביד ה'. משא"כ גבי יעקב הרי בצאתו מבית אביו לא הלך 'לחפש' את זיווגו, כי ידע שהוא הולך לקחת את רחל, כפי ש'היו הכל אומרים - הגדולה לגדול והקטנה לקטן' (ב"ב קכג.), ואף ממון הרבה לקח עמו, נמצא שהכל היה אצלו עם 'חשבון' וסדר שכך וכך צריך להיות - אמר לו כביכול, 'אין העולם מתנהל אלא על פי ה'', ולא לפי חשבונות הברואים, על כן הוצרך לעבור כל כך הרבה מכשולים ומהמורות בדרכו (וסוף דבר היה שנישא הן לגדולה והן לקטנה, ולא עוד אלא שלא קדמה לרחל). לשמע דיבורים הללו מיהר הבחור נשא רגליו וברח כל עוד נפשו באפו, כי הבין שאדרבה אין כל טובה עבורו לדעת מתי יהיה האות הזה...

אגב אורחא, מכאן נלמד להוציא מהלב מחשבת טעות, שאם ה'שירדך' נתקל בקשיים מרובים סימן שאין זה שירדך הגון, ומי יודע מה יצא ממנו... כי עיננו הרואות כמה מהמורות עמדו בפני יעקב אבינו בבואו להקים ביתו, וסופו של דבר, יצאו ממנו י"ב שבטי קה, וממנו כל בית ישראל...

כב. ומן העניין להביא מה שהעמיס הגאון רבי נתן געשטעטנער זצ"ל במאמר חז"ל (פסחים קיח.) 'קשה זיווגו של אדם כקריעת ים סוף', שכשם שבקריעת ים סוף זכו ישראל שתשרה עליהם רוח הקודש, כך גם בכל זיווג ושירדך שנותנים מן השמים להורים 'רוח הקודש' לדעת כי אכן זהו הזיווג המיועד עוד קודם יצירת הוולד.

כג. כתיב בריש פר' ויצא (כח יב) 'והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה', וביארו צדיקים עפ"י דברי המדרש (ב"ר סח ד) 'מטרונא אחת שאלה את רבי יוסי בר חלפתא, לכמה ימים ברא הקב"ה את עולמו, אמר לה לששה. אמרה לו מה הוא עושה מאותה שעה ועד עכשיו, אמר לה הקב"ה יושב ומזווג זיווגים, בתו של פלוני לפלוני, אשתו של פלוני לפלוני... אמר רבי ברכיה כלשון הזה השיבה רבי יוסי, הקב"ה יושב ועושה סולמות, משפיל לזה ומרים לזה, ומוריד לזה ומעלה לזה, הדא הוא דכתיב (תהלים עה ח) כי אלוקים שופט זה ישפיל וזה ירים'. וביארו, כי אין כאן מחלוקת, ולא בא רבי ברכיה אלא להשלים את דבריו של רבי יוסי - שהקב"ה יושב ומזווג זיווגים,

יצא הדבר לא נוכל דבר אליך רע או טוב, וכתב הרשב"ם, וז"ל, לא נוכל דבר אליך - 'לא הסתירה ולא

שפעמים הרבה יש מי שמחשיב עצמו יותר מידי ולא נאה לו להשתדך עם פלוני הנחשב כפחות ממנו, והרי שידוך זה הוא הזיווג שהוכרז למעלה 'בת פלוני לפלוני', מה עושה הקב"ה - פעמים יגביה הבורא את הנמוך ופעמים ישפיל את הגבוה, וזהו אומרם הקב"ה עושה סולמות מעלה לזה ומוריד לזה. לכן, לעת כזאת כשהלך יעקב אבינו לתור אחר זיווגו הראהו הקב"ה בחזיון הלילה 'והנה סולם מוצב ארצה' שהשידוכים הרי הם כסולם כמו שנתבאר. אמור מעתה, כמה פתאים אינשי, אשר בבואם לארס את צאצאיהם, יחשבו 'חשבונות רבים' האם המדובר או המדוברת יש בו די והותר 'חשיבות' עבורם, אם מפאת הממון ואם מפאת הייחוס, ולרגע שוכחים המה ש'מה' אשה לאיש', וזה השידוך אשר נגזר משמים כבר ארבעים יום קודם יצירת הוולד, כשיצתה הבת קול ואמרה 'בת פלוני לפלוני' הוא אשר יקום ויהיה. וכמה ישנם אנשים ההורסים לעצמם את חייהם במו ידיהם על ידי חשבונות הללו. יש שהמליצו שלכן מברכים בעת התקשרות שידוכין 'שיהא הזיווג עולה יפה', היינו שלא יצטרכו להשפיל הגבוה, אלא הקב"ה יגביה את מי שפחות בחשיבותו מביניהם.

סיפר הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע, על יהודי אחד פשוט מהעיר ווארשא, שהיה מרבה לפקוד את מעונו של אביו הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע ומפציר בו שיברכו ויבטיחו בעשירות וריבוי נכסים, והרבי לא ברכו, אך הלה לא הרפה עד שהרבי נעתר לבקשותיו ובירכו בעשירות.

ואכן נתקיימה ברכת הרבי ועלתה קרנו של היהודי בעשירות גדולה עד שנהפך להיות אחד מעשירי העיר ווארשא, והנה, בן יחיד היה לו ל'עשיר' אשר החל להתקרב לגיל בן י"ח לחופה, באחד הימים אירע אסון נורא, הבן נקלע לתאונה נוראה (עקסידענ"ט) ונעשה בעל מום נורא ברגליו. מכיוון שכן הוכרח לקחת שידוך בת טובים את בתו של החייט העני והדלפון של ווארשא, אשר הסכים לתת לו את בתו, לאחר שהתחייב לשלם את כל הוצאות הנישואין ודמי נדוניה כהוגן.

בצר לו נכנס היהודי אל ה'אמרי אמת' בבכי תמרורים, על מצבו של בנו ועל השידוך שאינו הגון שנקרה לידיהו בהכרח ממש. אמר לו הרבי, הנה ארבעים יום קודם יצירת הוולד הוכרז כי זהו זיווגו של בנך, על כן, לא ברכתך בעשירות כי ידעתי שכשתהיה מעשירי העיר לא תסכים לזווג את בנך היחיד אלא לבת גדולים או לבת עשירים ובעלי ממון, אך משהתעשרת סיבב הקב"ה שיהפוך בנך לבעל מום, וכך יסכים לישא את בתו של החייט, כפי שנגזר עליו מקדמת דנא. והדברים נוראים ומבהילים.

בענין אלו ה'סולמות' מצינו בספר 'חסידים' (סימן רטז), אם ראית רשע עשיר, המצליח בנכסיו, ועקב עשרו הוא משיא את בנו עם אנשים חשובים וגדולים. אל תתמה, אלא דע לך שכל סיבת ומטרת עשרו שנתן לו הקב"ה, הוא רק בכדי שיקחו אנשים גדולים וצדיקים את צאצאיו להינשא עמו, שאילמלא עושרו לא היו מתחתנים עמו עקב רשעותו. ומדוע זוכה אותו רשע הן לעשירות הן שגדולים מתחתנים בו. דבר זה בא לו, או מזכות אבותיו העומדת לו. או משום שהיו מביישים אותו ומבזים אותו קודם לכן, וזכות אותו ביזיון אשר ספג היא שעמדה לו לזכות לעושר ולחתנין רבנן (נלמד מכאן. א. כי אף הרשע יזכה לכל הטובות אם ישתוק למחרפיו, ק"ו למי שאינו רשע אם אך ישתוק - מה טוב חלקו וחבלו. ב. ראה כמה מסובב הקב"ה בעולמו כדי שיגיע לכל איש זיווגו ההגון לו). בעניין זה אמר הרה"ק רבי מנחם מנדל מווישווא זי"ע בדרך צחות לבאר מדוע מברכים בשמחת נישואין ברכת 'שמח תשמח רעים האהובים כשמחך יצירך בגן עדן מקדם'. כי יסוד ושורש כל הקשיים אשר יש ב'שידוכים' או בשלום בית שאחד מחשיב את עצמו יותר מחברו לאמר, הנני מיוחס יותר מהשני, על כן אנו מברכים את החתן והכלה שישמחם הקב"ה 'כשמחך יצירך בגן עדן מקדם' כמו אדם וחווה ששהו בגן עדן ולא היה להם כל הבדל ביחוס, כך גם הם ישמחו בנעימים ללא התנשאות מצד הייחוס.

בדרך אחרת ביארו בברכה זו, כי מעשים בכל יום שההורים יחשבו לעצמם, הייתי יכול להשיג שידוך נאה ומכובד יותר, חשוב יותר וכו' וכו' לזה אומרים 'שמח תשמח רעים האהובים כשמחך יצירך בגן עדן מקדם', וכמו שאז לא היה בידו לבחור לעצמו כי אם את חוה, ולא היה שייך אצלו לקחת שידוך אחר המתאים וכיו"ב. וכזאת ייאמר לדידן, אחר גמר השידוך ידעו שזה היחיד המתאים ביותר והראוי ביותר ליום מע"כ (אמרי אמת ליקוטים -

הבניין תלוי ברצוננו, כי על ברחנו (יקרה הדבר בין אם
 אנו) רוצים או לא רוצים^י, כי הקב"ה עשה זאת -
 שהיכולת בידו, עכ"ל.
 נלמד לכל ענינינו ש'רצון אבינו שבשמים' הוא
 אשר יקום ויהיה, וכפרט הנלמד מן הכלל
 נלמד לענין השידוכים כי הזיווג שהוכרו מן השמים
 יעלה ויבוא ויצא לפועל בזמן שגור הבורא ובאופן שגור
 הבורא, אם כן, 'דאנה מנין'. כללו של דבר, הקב"ה
 לבדו הוא עשה ועושה והוא מסבב כל הסיבות, והרבה
 דרכים למקום להביא לגמר השידוך כפי אשר עלה
 בדעתו, ושום מכשול ומניעה לא יוכל לעכב בדבריה.

כד. סיפר הגר"א מווילנא, שבאחת ממסעות ה'גלות' שערך התאכסן בבית בעל הבית אחד אשר ארחו בכבוד גדול,
 וראה שם איך ש'בעל הבית' מכבד את בני ביתו באופן מופלא מאד, בהגיע זמנו של הגר"א להמשיך במסעו,
 ונפרד לשלום מ'בעל האכסניא' נשאל הגר"א, האם מצאה הנהגתי חן בעיני רבינו, נענה הגר"א כי הוא ממש מלא
 התפעלות למראה הנהגה חשובה כזו, ענה היהודי אל יתפעל כ"כ, כי כל זה הוא רק משום מעשה שהיה.
 וזה דבר המעשה - עילוי גדול הייתי בימי עלומי ושמי הטוב הלך לפני למרחקים, מיד בהכנסי לעול תורה
 ומצוות בהיותי בן י"ג שנה ויום אחד נלקחתי להיות לחתן לבת אחד מעשירי עיירה פלונית, חותני התחייב על 'נדן'
 (נדניא) גדול מאד, מחמת היותי כה צעיר לימים הוקבע זמן הנישואין לכשאהיה בן כ', והוסכם עם חותני שלא יסלק
 כעת עתה את כל הנדן, אלא בשבע השנים הבאות ישלם עבורי ל'חברותא' שאוכל להוסיף ולהתעלות בתורה ויראה,
 ובזמן הנישואין יסלק את השאר. ואכן עמד בדבריו ב'שבע השנים הטובות' ושילם לחברותא כאשר אמר, אך כאשר
 קרב ובא זמן החתונה ירד חותני מנכסיו ונעשה עני מרוד, מכיוון שכן, החליט אבי לבטל את קשרי השידוכין, על
 אף שאני לא נתתי את הסכמתי לכך, ביודעי את חובת 'הכרת הטוב' שיש עלי על כל השנים ששילם עבורי ל'מלמד'.
 לא ארכו הימים ושוב באתי בברית האירוסין ונישואין עם בת עשיר אחר. אך לדאבון לב נתגלה בי מום כלשהו
 כעבור זמן קצר, הלכנו לדרוש ברופאים ולאחר בדיקתם אמרו שאין רפואה למכתי, משכך, עמד העשיר שאגרש
 את בתו, וכך נשארתי חסר כל, כשדבוקים עלי שני כינויים - עזיבת שידוך וגרוש, ברוב יגוני פניתי לדור ב'הקדש'
 (בית ההקדש היה מיועד לחסרי בית...) שם ישבתי גם בכיתי, עד שניגש אלי יהודי אחד ושאלני לסיבת בכי המר, גיליתי
 בפניו את כל מסכת חיי ואת המום שמצאו בגופי, נענה היהודי ואמר לי, הנה מכיר אני נערה אשר גם לה יש מום
 הדומה לשלך, אולי תשתדכו ביניכם וכן הוה.

לאחר החופה משנכנסתי לחדר הייחוד סיפרה לי הכלה כי גם היא לא נולדה עם מום זה, אלא הוא נתגלה
 אצלה זה לאחרונה, אחר שנתארסה לפני כמה שנים עם עילוי גדול, ונתבטל השידוך מפני חוסר ממון, ומרוב צער
 ויגון נולד אצלה המום, מיד הבנתי שזו היא ארוסתי משכבר הימים, וכל סבלה בקבלת המום היה אך ורק בכדי
 שיסכימו הכל שנינשא שנינו, עתה אמור נא לי רבי, האם לאחר שהיא סובלת בגיני עד עצם היום הזה אין זה מן
 החיוב שאכבדנה בכל לבי נפשי ומאודי. סיים הגר"א ואמר, כדאי היה לסבול את כל נדודי הדרכים, בכדי לשמוע
 מעשה זה המלמד לאנוש בינה, עד כמה הקב"ה מנהיג את עולמו בחשבון בהשגחה הפרטית על כל נברא ונברא,
 בכל פרטיו וענייניו, ואי אפשר לו לאדם להתחכם נגד גזירת הבורא יתברך, כמו אלו שעזבו את השידוך, ולבסוף
 נישאו זה לזה, אלא שהמתחכם מסוכן הוא לקבל מום כדי להעמידו על מקומו הראוי לו.

כה. יש שאמרו שלכך קוראים להתקשרות השידוכין בשם 'ווארט', שפירושו בשפת ה'אידיש' - דיבור, לרמז 'שהכל
 נהיה בדברו', כל שידוך שנגמר נעשה אך ורק במאמרו יתברך, וכדכתיב מה' יצא הדבר. והמשכיל יבין שלא
 'לדאוג' בענייני שידוכין, כי ממילא מתנהל הכל על פי מאמר ה', וכשיבוא הרגע הראוי והנכון, יסבב 'מסבב הסיבות'
 שיבוא הדבר אל סיומו.

הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע סיפר פעם לאחותו הצדקנית אשת חבר להגה"ק מסטייפעלע זצוק"ל, היום היה אצלי
 יהודי שבא לברר אודות בחור (לענין שידוכים), והנה כששאלני על 'יראת שמים', עניתו 'ס'קען זיין בעסער' (יש לו במה
 לשנות דרכיו ולהתעלות יותר ממצבו העכשווי), כמו כן כששאלני על 'התמדתו ואהבת התורה שבקרבו', עניתו 'ס'קען זיין
 בעסער'. כך עניתו על כל שאלותיו וספיקותיו, ורציתי בזה לרמז לו - אין הבחור ראוי לך. על כל דבר נענה האיש
 ואמר, מבין אני שאין בו כל חסרון שהרי אין 'מושלמים' בעולם הזה, ומכיוון שהרבי אינו אומר אלא שיש לו מקום
 להיטיב דרכיו משמע שהוא עומד על דרך טוב... וה'חסרון' היחיד שיש לו שעדיין יש לו מקום להתעלות, הרי זה

באר הפרשה - פרשת חיי שרה

על כן, כל איש משכיל יבין שלא לכעוס ולא להתרעם על פלוני שנראה לו שהוא המקלקל את השידוכים בביתו, ולא יסמוך על אלמוני שהוא המסייע לשידוכים בביתו, אף שבוודאי על ה'שדכן' להשקיע כל כוחו לעזור ולסייע לבני ישראל במציאת זיווגם ההגון להם^י, אבל האדם בעצמו ידע כי אין השדכן אלא שליחו של בורא כל עולם - אליו יפנה כשקשה לו, ולו יודה כשטוב לו.

למבעי רחמי - קירוב הזיווג ע"י התפילה זאת עשו וחיו, הרבו בתפילה ובתחנונים לפני אבינו שבשמים, וכמו שכתב הרשב"ם (פסחים ק"ח. ד"ה

ה'חתן' המתאים לי, ועוד באותו היום נגמר השידוך בכי טוב. ובכן, אמר החזו"א, הבט נא וראה, האיך שהקב"ה מנהיג את עולמו, הרי יהודי זה 'בר דעת' הוא, ואף אני אמרתי לו דברים (כמעט) מפורשים 'יש לבחור הרבה מה לשנות ולהיטיב את מעשיו', והאיך נהיה כדבר הזה, שהבין מדברי שאין כל חסרון בבחור, אלא, בהגיע העת והזמן לזווג את בת פלוני לפלוני, נהפך כל העקוב למישור, ו'תקפוץ' הארץ ואף השמים אם יצטרכו לזה, ה'חכם' יהפוך לסכל והשומע לחרש, והשידוך יגמר... 'כי מה' אשה לאיש'.

אפשר להשמיט - מעשה מסופר על איש שהציעו לו 'בחור' לבתו, נהג האיש כמנהג בני ישראל ובא לשמוע את חוות דעתו של המשגיח, המשגיח שהכיר את הבחור וידע שעפ"י הלכות שמירת הלשון מותר לו לענות אמת לאמיתה, ענה (ב'לשון הקודש' כמנהג בני עדות המזרח מימות עולם) לאבי הבת 'הכל לא בסדר'... כלומר שיבין ברורות ולא יעלה על דעתו לגשת לשידוך זה. ויהי ממחרת, הוזמן המשגיח ל'אירוסין' של הבחור עם בתו של האיש שבירר אצלו אתמול, בבואו לשמחת האירוסין שאל את אבי הכלה, כיצד גמרתם את השידוך אחרי ששמעת ממני אתמול דברים מפורשים... ענה לו האב, משבאתי הביתה והצגתי בפני בני ביתי ובתי את דבריך, אמרה הבת, שמצידה אין בענין הקול כדי לעכב את השידוך, ואף אם קולו של החתן אינו ערב כל כך אין בזה כל חסרון... הא לך, כי אם הזיווג מיועד מן השמים, לא יועילו כל טצדקי למנעו, עד שמן השמים הטעו את האב לחשוב שהמשגיח אומר לו הקול לא בסדר... (והבין מתוך כך שבכל ענין אחר מבלעדי ה'פרט' של הקול, הוא בסדר גמור).

כה אמר הרה"ק הסבא משפאלע זי"ע (איש הפלא עמוד שסד, הובא בתפאל"מ בפרשתו), וז"ל, לכל אדם יש מעלות ויש חסרונות וכאשר נגזר על האדם שידוך משמים אז יורד א לוקשען ברעה"ט, היינו קרש רחב מן השמים ומכסה את כל החסרונות און עס בלייבט גוליע (כל כולו בשפת רוסיא) מעלות, אבל כשהשידוך שהציעו לו עכשיו אינו מה שנגזר עבורו מן השמים מ' יום קודם יצירת הולד, אזי יורד א לוקשען ברעה"ט מן השמים ומכסה את כל המעלות און ס'בלייבט גוליע חסרונות.

כיו"ב אמר הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע שבבוא העת לגמור השידוך מוליך הקב"ה את ההורים כ'בלינדע פערד' (סוסים עוורים) שלא יראו כל חסרון במדובר ובכך יתנו את הסכמתם ויצא השידוך לפועל.

פעם קבל איזה 'מחותן' בפניו (של הפני מנחם) כי זה לאחרונה לקח 'חתן' לבנו והכל 'מכרו' לו כי החתן הנו ממש 'רבי עקיבא אייגער', ועתה משנגמר השידוך נתברר לו שלא מיניה ולא מקצתיה - לא רעק"א שבדור הקודם, ולא בדור הזה, לא תלמיד חכם ולא בן תלמיד חכם, כי אם כמעט עם הארץ גמור... (תחת מה שאמרו לו כי הוא 'נודע ביהודה' נתברר שהוא 'נודע בגוים').

נענה הרה"ק ואמר, הנה בבוא העת והזמן לגמור השידוך עם 'בת פלוני לפלוני' שהוכרז ארבעים יום קודם יצירת הוולד. נוטל הקב"ה את ה'שכל' מהורי המדובר, שלא יזיקו ולא יפריעו את הדבר מלבוא לידי גמר, ורק לכן הצליחו לפתותך בקל ש'חתן דנן' הנו רעק"א בכבודו ובעצמו... אמנם כעת משנגמר השידוך החזירו לך את השכל במתנת חנם מן השמים, וכי על זה דווה לבך, האם היה עדיפא לך להישאר מבלי שכלך... ימלא פיך תהילתו על שחזר אליך שכלך בשלימותו.

פעם שאלו את הרה"ק ה'אהבת ישראל' זי"ע, מהו זה שאומרים שהשידוך בידי שמים, והרי יש לי שונאים, והם עומדים ומקלקלים לי את השידוכים, ענה הרה"ק, אכן, הכל מן השמים, אלא אם השידוך באשערט (הגון וראוי) ישלחו מן השמים את המחותרים אל האוהבים, והם יאמרו עליך כל הטוב, ואם לאו יגיעו אל השונאים והם יורידו את השידוך.

כו. וכך איתא בשם צדיקים, כי כמו ש'בת פלוני לפלוני' כך גם השדכן מיועד מן שמיא, לכל זיווג שדכן שלו.

בקרעת) לבאר המעם שדימו חז"ל לקרעת ים סוף י' - והלא הדברים קל וחומר, ומה אם יש ביד אדם להקדים ולטול את של רעהו ברחמים, כ"ש שיש ביד האדם למהר ברחמים למצוא מהרה את זיווגו שלו שהכריו עברו קודם יצירת הולד^כ.

זכה ביאר הרה"ק ה'אמרי נועם' זי"ע (בראשית ד"ה על בן) בלישנא דקרא (ב כד) 'על כן יעזוב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו', שהנה מדרכו של עולם - בגשתם להחליט 'החלטות' בעניינים חשובים וביותר 'מותר לארס אשה בחולו של מועד, שמא יקדמו אחר',

כז. הרה"ח רבי נתנאל ראדינער זצ"ל נכנס פעם אל ה'חזון איש' זי"ע, ואמר לו, רבי, קושיא אחת יש לי, והיא קשה כקרעת ים סוף, ברמזו על 'קשה' זיווגו של אדם כקרעת ים סוף (סוטה ב.), אמר לו החזו"א, הרי סוף דבר היה שהקב"ה קרע את הים, אף אתה, תנח דעתך, כי סוף דבר שתתישב קושיתך...

סיפר אחד מזקני האדמו"רים שבדורנו, שבבחרותו חיכה זמן רב על זיווגו, פעם אחת בהיותו כבן כ"ח שנה הרגיש ש'באו מים עד נפש', ונכנס אל הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע וגולל בפניו את פרשת הזיווג כי קשתה עליו ההמתנה, אמר לו ה'חזון איש', וכי לכמה אתה נצרך, ענהו הבחור, אחד, אמר לו ה'חזון איש' נו, אחד, עדיין יש בעולם עבורך אחד, ומה לך מתיאש.

ואילו כ"ק אדמו"ר מסקולען זי"ע אמר לבחור שבכה לפניו כי רבו אנחותיו ולבו דווי על זיווגו שעדיין לא נמצא - דו ביסט א חתן, נאר דו ווייסט נישט צו וועמען (הנך כבר 'חתן' אלא שאינך יודע עם מי), שהרי ארבעים יום קודם יצירת הולד כבר מכריזים בת פלוני לפלוני, אין זה אלא 'אבדה' שנאבדה (לא שצריכים לעשות מציאות חדשה של 'חתן וכלה') ואי משום הא, אין לך אלא להתפלל שיגל ה' את עיניך למצוא את האבדה, לבקש הראנו ה' חסדך, שנוכל לראות החסדים ונראה עם מי אתה באמת החתן... (וחוץ מאותה ראייה בפועל הכל כבר מסודר).

כח. פעם ישב הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע בסעודה שלישית בעידן רעוא דרעוין, ופתח וסיפר על יהודי בימים מקדם, שנכנס ביום השבת אחר חצות היום אל בית המדרש, והחל באמירת תהלים בדמעות שליש ובהשתפכות הנפש. באותה שעה שהה בביהמ"ד אחד מהמתפללים שנתלהב לבו מהמחזה שראו עיניו, איך שהלה שופך דמעות כמים, והחל גם הוא לומר תהלים בהשתפכות הנפש ובדמעות.

במוצש"ק ניגש אליו השני ושאלו, לבכיה מה זו עושה. כי לפי רוב הבכי והדמע נראה כי בצרה ויגון הינך נמצא, אבקשך שתגלה לי מצפוני לבך, אולי יהיה בידי לעזורך, פתח היהודי את סגור לבו ואמר - בת לי בביתי היושבת וממתנת עד בוש לזיווגה - אך ורק מאחר שאין הפרוטה מצויה בכיסי, ואין בידי להתחייב על נדוניתה, והנה במשך ימות השבוע הנני טרוד על המחיה ועל הכלכלה, ואינני רואה אותה לנגד עיני, אך בהגיע יום השבת קודש, ופוגש אני בבתי נופל לבי בקרבי על הצרה הגדולה. לכן מיד אחר סעודת השבת נוהג אנכי לבוא בשערי ביהמ"ד - לשפוך לב כמים אל האלוקים, שיחיש לנו ישועה בקרוב. נענה השני ואמר, אף אני יש לי בביתי בן עלם חמודות וירא שמים. ואף אני איני מצליח להביאו לברית השידוכין, היות והפרוטה כלתה מכיסי, על כן הייתי מייעץ שנשתדך בינינו. ואכן השידוך יצא מן הכוח אל הפועל ומאותו הזיווג נולדו ארבעה אחים גדולי עולם, ושניים ידועים מהם הלא המה הגה"ק בעל ה'קצות החושן' זצוק"ל והגה"ק 'בעל קונטרס הספיקות' זצוק"ל. ולימד מכאן החפץ חיים, כי תפילת היהודי כשאינו סומך רק על ה', פועלת גדולות ונצורות - כגדולי עולם הללו שיצאו משידוך זה.

מעשה בבחור בן טובים ויר"ש שלמד באחת מהשיבות המפורסמות בארץ ישראל, אך משום מה לא הצליח למצוא את זיווגו, וכה עברו הימים מיום ליום ומחודש לחודש כשלבנו נשבר בקרבו מחמת מצבו הקשה.

לקראת שבת אחת החליטו בני הישיבה לשבות בשב"ק במירון סמוך ונראה לציון המצויינת של רשב"י, אותו בחור הצטרף ונסע עמהם, אך במשך כל השבת הסתגר בחדרו כשהוא שקוע בצערו ולא עלה לציון אפילו פעם אחת, רק במוצאי שבת נתעורר בו רצון לפקוד את הציון בטרם יחזור לישיבה, ואכן, בהגיעו אצל הציון פתח באמירת תהלים בהשתפכות הנפש ובדביקות עצומה, עד שלאחר כמה שעות גמר את כל הספר מרישא ועד גמירא.

'ויספר העבד ליצחק את כל הדברים', ופירש"י 'גלה לו ניסים שנעשו לו, שקפצה לו הארץ ושנודמנה לו רבקה בתפילתו'. וביאר הר"ק ה'חתם סופר' זי"ע (ע"ת ד"ה ועל דרך) דלכאורה צ"ב מדוע לא קפצה לו הארץ בחזרתו לבית אברהם, אלא, מאחר שלא רצה הבורא לגלות את רבקה ליצחק עד שיתפלל על זיווגו, על כן נתאחרו בדרך ולא קפצה לו הארץ, כדי שיתפלל, והנה, אך היה 'ויצא יצחק לשוח בשדה', מיד בגמר תפילתו - כאשר נשא עיניו אחר תפילתו 'וירא והנה גמלים באים', כל זה נכלל בסיפור ש'סיפר לו העבד' - קפצה לו הארץ, ואל תקשה, א"כ, ק"ו שהייתה צריכה לקפוץ לו בחזרתו, כי בזה הודיע לו אליעזר 'שנודמנה רבקה (רק) בתפילתו' (של יצחק) - על כן המתין לו הבורא על התפילה.

יד"ר שיאריך ימינו ושנותינו בטוב ובנעימים שיהיו 'כולן שווין לטובה', וישמע קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה בערי יהודה ובחוצות ירושלים, ובא לציון גואל בב"א.

בפרשת השידוכים הרי הם 'מלאים ספקות כרימון', גם יש להם 'רצונות' ודמיונות מהארץ ועד לשמים, יש האומרים 'לשדכן', אה, כזאת וכזאת הנך מציע לנו... אין רצוננו אלא להשתדך עם משפחה 'מפוארת ונכבדה' כמונו... או ברצוננו בגביר ובעל יוחסין וכדומה, לאידך, יש המלאים ספקות, האם כדאי להם 'להסכים' להצעה פלונית אם לאו, וזה מרומז בדברי הכתוב אביו - אלו הרצונות [כמו 'ולא אבה סיחון' (דברים ב ל) שפירושו לא רצה], ואת אמו - מלשון 'אם', כלומר ספקות כדת מה לעשות, ולשניהם אמרו יעזב איש את אביו ואת אמו, אלא ודבק באשתו - ר"ת 'א' שפתי תפתח ופי' (תהלים נא יז), ר"ל עוזב נא, אל תשקע ותטבע בים הרצונות והספקות... הדבק בעמוד התפילה ביתר שאת וביתר עוז, ותבוא על סיפוקך בהגיע הזיווג הנכון מן השמים לידי גמר.

באמת אמרו, שגם השידוך המיועד לו לא יבוא לידי גמר רק ע"י התפילה, כמרומז בפרשתן (כד סו)

כאשר סיים תפילתו הביט לאחוריו ולא מצא את חבריו שכבר חזרו בצוותא לישיבה, והבין שעתה עליו לחזור לישיבה בכוחות עצמו, אך כיון שלא היתה הפרוטה מצויה בכיסו הלך לביתו של אחד מתושבי מירון, סיפר לו מעשה שהיה וביקש ממנו שילווחו סכום מעות להוצאות הדרך, ואמר לו, דהגם שהוא אינו מכירו אך בידו להתקשר לראש הישיבה שלו המכירו, והוא בודאי ימליץ להלוות לו סכום זה, ובהזדמנות ישלח לו את סכום ההלוואה, בעה"ב שוחח עמו על דא ועל הא למשך זמן מה ולאחמ"כ הלווה לו כפי בקשתו ונפטרו לשלום.

היהודי שהתפעל מאד מאצילותו של הבחור מיהר להתקשר לראש ישיבתו וסיפר לו שכך וכך היה מעשה, ובירר אצלו 'מה טיבו' של הבחור כי בת יש לו שהגיעה לפרקה, על כן ברצונו לברר אצלו מה טיבו, למותר לציין, שראש הישיבה הרבה והפליג בשבחו של הבחור בתורה ובמידות טובות, ואכן מיד שלח הלה שדכן שידבר עם אבי הבחור להציע את השידוך, וכעבור יומיים שברו צלחת בשמחת התנאים בשעה טובה ומוצלחת בבית אבי הכלה בעיה"ק מירון, ונתברר למפרע, שתפילתו במוצאי יום מנוחה הרקיעה שחקים, ועל ידה זכה לישועה הגדולה, ולא עוד, אלא אף בעיני בשר ראה דבגלל שהאריך בתפילתו באותה שעה זכה לראות בישועתו, שהרי איחורו גרם לו לפגוש את חותנו לעתיד, ועי"ז באו בברית האירוסין ענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל.